

<http://dx.doi.org/10.16926/kik.2018.01.11>

Julita PAPROTNA

Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie

e-mail: julita.paprotna@gmail.com

Stylizacja gatunkowa w felietonistyce Macieja Stuhra na podstawie zbioru *W krzywym zwierciadle. Felietony*

Streszczenie

Przedmiotem analizy jest zbiór felietonów Macieja Stuhra, który ukazał się w formie zwartej publikacji w 2013 roku. Książka obejmuje teksty publikowane w magazynie „Zwierciadło” od stycznia 2009 do kwietnia 2013 roku. Autor felietonów jest znanym aktorem teatralnym, filmowym, telewizyjnym i kabaretowym. Jest laureatem wielu nagród, a w 2006 roku został uhonorowany tytułem Mistrza Mowy Polskiej. Słynie z występów parodystycznych, podczas których wciela się w role znanych osób, a swoje umiejętności językowe wykorzystuje w tekstach publikowanych na łamach „Zwierciadła”. W artykule przedstawiam mnogość stylizacji gatunkowych, które Stuhr wykorzystuje w zbiorze felietonów. Są to zarówno gatunki dziennikarskie (np. wzmianka), jak i użytkowe (np. nekrolog), a także literackie (np. bajka). Różnego rodzaju stylizacje można interpretować jako przejawy felietonistycznego konceptyzmu. Stuhr stosuje zabiegi stylizacyjne przede wszystkim w funkcji humorystycznej i satyrycznej. Stylizowanie, przedstawione w analizie felietonów Macieja Stuhra, poddaje konwencje gatunkowe felietonu modyfikacjom, które wpisują się w otwartą formę tego gatunku publicystycznego.

Słowa kluczowe: felieton, stylizacje gatunkowe, Maciej Stuhr.

Termin „stylizacja” używany przez historyków literatury i językoznawców zajmujących się językiem literatury jest pojęciem od lat różnie

definiowanym¹. Aleksander Wilkoń (1999) rozróżnia dwa typy stylizacji: literacką i językową. Swoją definicję stylizacji literackiej wywodzi z prac strukturalistów, m.in. Stanisława Balbusa i Michała Głowińskiego². Przez stylizację literacką rozumie: „wyraźne ukształtowanie utworu na podobieństwo określonych cech gatunkowych, rodzajowych i treściowych innego utworu lub całego zbioru utworów” (Wilkoń 1999, 93). Przedmiotem stylizacji językowej może być wg Wilkonia

każda określona, systemowa (np. gwara) czy niesystemowa odmiana języka pod warunkiem, że w obrębie danej wypowiedzi tworzy ona wyraźnie „obcy”, wyodrębniający się swoją przynależnością do innego systemu, innej epoki, innego kontekstu społecznego, kulturowego subkod językowy (Wilkoń 1999, 94).

Maria Wojtak (2007b), pisząc o roli stylizacji w modyfikowaniu poetyki felietonu, zwróciła uwagę, że wyrazistość tego pojęcia pozwala na użycie go jako narzędzia do interpretowania zarówno tekstów literackich, jak i wybranych gatunków publicystycznych, które wykształciły wzorce adaptacyjne³.

W niniejszym szkicu posłużę się sposobem rozumienia pojęcia stylizacji, jaki dla stosowania tego zabiegu w tekstach publicystycznych proponowała Maria Wojtak (2007b). Termin ten traktować będę jako proces nadawania wypowiedzi felietonowej pewnych znamion innych gatunków⁴. Przyjmując perspektywę genologiczną, nie będę rozgraniczać stylizacji literackiej i językowej (przedmiotem analizy nie są bowiem wypowiedzi literackie, a jedynie nacechowane poniekąd literackością). Idąc za przykładem Marii Wojtak (2007b), w swoim szkicu nie będę rozwijać problematyki intertekstualności w tekście, a skupię się jedynie na stylizacji gatunkowej.

W prasie felieton może być rozpoznawalny dzięki samym tylko cechom zewnętrznym (m.in. ma stałe miejsce publikacji i wspólny nadtytuł, który wskazuje na cykliczność), jednak o istocie tego gatunku decydują jego cechy strukturalne. Edward Chudziński (2000) wskazuje przede wszystkim na literacką orientację felietonu. Właśnie felieton, będąc gatunkiem dziennikarskim, staje się równocześnie gatunkiem paraliterac-

¹ Na problemy związane z szerokim zakresem definicji stylizacji w swoich pracach uwagę zwraca wielu badaczy, m.in. Stanisław Balbus (1993), Stanisław Dubisz (1979), Stefania Skwarczyńska (1970), Renata Mayenowa (1974), Aleksander Wilkoń (1999), Maria Wojtak (1994) i inni. Syntezę stanu badań dotyczących ‘stylizacji’ w tekstach literackich do 2001 roku w *Podstawach analizy stylistycznej* przedstawiła Teresa Skubalanka (2001).

² Zob. Balbus 1993 oraz Głowiński 1973.

³ Zob. także: Wojtak 2002, 2004.

⁴ Dotyczy to nie tylko gatunków dziennikarskich, ale i literackich oraz użytkowych.

kim, jeśli korzysta z literackich środków wyrazu, a język traktuje jako narzędzie nie tylko przekazu treści, lecz także oddziaływania emocjonalnego i estetycznego. Autor felietonu koncentruje swoją uwagę nie na samych wydarzeniach, których tematykę porusza tekst, lecz na wyrażeniu do nich własnego stosunku. Czyni to zazwyczaj w sposób przekorny, nie rzadko złośliwy, a nawet szyderczy, wykorzystując szereg literackich i językowych środków ekspresji (Chudziński 2000).

Styl i język felietonu nie jest w zasadzie ograniczony rygorami jednorodności i poprawności. Piotr Stasiński pisze o „stylizacyjnej wielokształtności” wypowiedzi felietonowej (Stasiński 1982). Swoboda w wyborze stylu ma według autora dwuznaczny sens. Z jednej strony, stwarza iluzję niezależności satyrycznej, „autonomii «felietonistycznej postawy» wobec zjawisk publicznych i skłania do krytycznego uogólniania «stylu felietonowego» lub nawet «felietonowego światopoglądu»” (Stasiński 1982, 9). Z drugiej strony, sugeruje coś zupełnie odmiennego, ukazuje nieautonomiczność stylu w felietonie i „nieautentyczność jego przyswojenia” (Stasiński 1982, 10). Stasiński uważa wybór stylu za przekorną zwykle reakcję na jakiś temat.

Otwarta forma felietonu, stwarzająca w praktyce możliwość dowolnego wyboru tematów i środków ich prezentacji, sprawia, że jest on gatunkiem heterogenicznym i synkretycznym (zawiera elementy informacji prasowej, nawiązuje do konwencji publicystycznych, otwiera się także na literaturę)⁵.

Felieton funkcjonuje jako w pełni ukształtowana i samodzielna wypowiedź, najczęściej o strukturze narracyjnej, która jednak nie rzadko wchłania inne formy podawcze, jak dialog, monolog, opis. Może też nawiązywać do wielu gatunków⁶, np. aforyzmu, listu, podania, skargi, przemówienia, dziennika, bajki itd., które w wyniku odpowiednich zabiegów adaptacyjnych i stylizacyjnych pełnią nową funkcję (Chudziński wymienia m.in. funkcję polemiczną, humorystyczną i satyryczną). Trwałymi elementami poetyki felietonu są adaptacje globalne, które odnoszą się do pełnego schematu konstrukcyjnego wypowiedzi oraz adaptacje częściowe, które obejmują jedynie wybrane fragmenty tekstu (Wojtak 2007b, 736).

Za przedmiot analizy obrałam zbiór felietonów Macieja Stuhra, który to zbiór ukazał się w formie zwartej publikacji w 2013 roku. Książka obejmuje czterdzieści jeden felietonów publikowanych w magazynie „Zwierciadło” od stycznia 2009 do kwietnia 2013 roku. Autor jest znanym ak-

⁵ Zob. Chudziński 2000 oraz Wojtak 2004.

⁶ M. Wojtak (2007, 291) w jednym z artykułów pisze wręcz, że felieton „to cały gatunkowy kosmos”.

torem teatralnym, filmowym, telewizyjnym i kabaretowym, laureatem wielu nagród, a w 2006 roku został uhonorowany tytułem Mistrza Mowy Polskiej. Słynie z występów parodystycznych, podczas których wciela się w role znanych osób, a swoje umiejętności językowe wykorzystuje od lat w tekstach publikowanych na łamach miesięcznika „Zwierciadło”. Na okładce *Krzywego zwierciadła* zamieszczono komentarz Marka Kondrata, znanego i cenionego polskiego aktora, w którym gwiazdor podkreśla uzupełniający się charakter aktorstwa i pisarstwa Stuhra:

Maciek jest wrażliwym obserwatorem życia – dyskretnie szyderczym, ale też lirycznym i wyrozumiałym. To najlepsze cechy dobrego pisarstwa, a i aktorstwo na tym zyskuje!

Erudycję i łatwość w posługiwaniu się słowem pisanym Stuhr udowadnia m.in. przez sprawne stosowanie przeróżnych środków stylistycznych oraz stylizacji gatunkowych. Przykłady wykorzystywania tych drugich postaram się przedstawić w dalszej części mojego artykułu, zaznaczając, że stylizacje dotyczą zarówno gatunków dziennikarskich, naukowych, literackich, jak i użytkowych.

Jako pierwszą chciałabym omówić stylizację na hasło słownikowe, występującą w felietonie *Słowniczek dla nieletnich* (Stuhr 2013, 46–48):

MIĘDZYMIASTOWA – oryginalny sposób ułatwiający uzyskanie ewentualnego połączenia telefonicznego z osobą przebywającą w innym mieście [...].

CINKCIARZ – mężczyzna w skórzanej kurtce mówiący coś pod nosem. Porównywalny z dzisiejszym dilerem. Jednak bez środków odurzających potrafiący zmienić kolor pieniędzy z szaroburego na zielony [...].

BON TOWAROWY – banknot pieniądzipodobny, czyli polski dolar. Z góry przestrzegam wszystkich rodziców – przedmiot niewytłumaczalny.

PEWEX – miejsce kultu, wzruszeń, wyrzeczeń, wycieczek, zwiedzania itp. przypominające dzisiejszy sklep.

SATURATOR – przenośne urządzenie uliczne do produkcji i dystrybucji wody sodowej [...].

CYTRONETA – unikalny w skali światowej sposób pakowania płynu w worek foliowy.

KONIK (gatunek wymierający) – odpowiednik dzisiejszego kasjera w multipleksie [...].

Sam tytuł sygnalizuje już gatunek, który wykorzysta autor w swoim felietonie – słowniczek. Dodatkowo Stuhr we wstępie prezentuje jeszcze inną nazwę dla swojego słowniczka: „króciutki słowniczek wyrazów historycznych dla rodziców w potrzebie”, która uszczegóławia opis o cechy charakterystyczne leksykonu. Zebrane w „słowniczku” hasła są powią-

zane tematycznie – odnoszą się do rzeczywistości PRL-u. Ze wzorca gatunkowego artykułu słownikowego zaczerpnięto formę – wyróżnione wielkimi literami hasło oraz jego definicję. Mamy tutaj do czynienia z adaptacją cząstkową, ponieważ artykuły hasłowe wplecione zostały w korpus między wprowadzeniem a zakończeniem tekstu. W słowniczku nie został zachowany alfabetyczny porządek haseł. Przy hasle KONIK znajduje się adnotacja *gatunek wymierający*, którą stosuje się w słownikach i encyklopediach przy opisie gatunków zwierząt zagrożonych wymarciem. Odbiorca nie może ulec tu sugestii autentyczności relacji. Jest to stylizacja, która ma na celu ukazanie różnicy pokoleniowej, związanej ze zmianą ustroju, a przy tym codziennej rzeczywistości otaczającej młodego człowieka kiedyś i teraz. Jest to zarazem sposób na satyryczne przybliżenie absurdów związanych z PRL-em.

Na pogłębioną refleksję zasługuje felieton *Zdarzyło się jutro* (Stuhr 2013, 22–24). Stuhr wykorzystał w nim temat przewodni amerykańskiego serialu o tym samym tytule, w którym główny bohater każdego dnia otrzymuje gazetę codzienną z następnego dnia, i przedstawia własne zmyślane fragmenty gazety codziennej z przyszłości. Stylizacja dotyczy tu aż dwóch gatunków. Pierwszym z nich są mniej lub bardziej rozbudowane wzmianki, czyli dziennikarski gatunek informacyjny. Oto niektóre z nich:

WASZYNGTON. Ameryka świętuje wybór pierwszego od 30 lat białoskórego, heteroseksualnego mężczyzny na urząd prezydenta. Co ciekawe, prezydent elekt – co podkreślają komentatorzy – nie jest też Żydem. Nie przeszedł również ani jednej operacji zmiany płci. Zszokowani Amerykanie tłumnie wychodzą na ulice, aby świętować nadchodzącą zmianę!

MOSKWA. Na swojej comiesięcznej konferencji prasowej 88-letni prezydent Federacji Rosyjskiej Władimir Putin zapewnił, że demokracja w Rosji nie jest zagrożona.

WARSZAWA. Wczoraj nastąpiło uroczyste otwarcie przedostatniego odcinka stolecznej obwodnicy. W uroczystości wzięli udział prezydent, premier, przedstawiciele episkopatu i świata kultury. Na występ udało się namówić nawet legendarny zespół Feel. Dyrektor Muzeum Techniki, w skład którego obwodnica automatycznie zostanie włączona po ukończeniu robót, wyraził ubolewanie, że era motoryzacji przeszła tymczasem do historii: „Szkoda – podsumowuje – z pewnością wielu pasjonatów dawnych środków przemieszczania się byłoby dziś uszczęśliwionych!”

KULTURA. We Wrocławiu przy okazji Festiwalu Piosenki Aktorskiej odbyło się sympozjum poświęcone zmianom w kulturze masowej. Gośćmi specjalnymi spotkania byli: Katarzyna Cichopek, Jolanta Rutowicz, Rafał Mroczek oraz nestor słowa polskiego Krzysztof Ibisz. Uczestnicy spotkania zgodnie podkreślili, że w ostatnich czasach nastąpił znaczny spadek poziomu programów rozrywko-

wych. Publiczność powoli przestaje niestety chwytać te drobne subtelności, które łączyły twórców i odbiorców w początkach XXI wieku. Gala festiwalu zostanie poświęcona twórczości Doroty Rabczewskiej.

Zamiast tytułów pojawiają się wyróżnione działy tematyczne (np. *Kultura, Sport*) lub lokalizacja opisywanych wydarzeń (np. *Waszyngton, Warszawa*). Stylizację gatunkową wyznacza niewielka objętość tekstów oraz zastosowanie stylu informacyjnego. Stuhr stosuje zasadę odwróconej piramidy – najważniejsze informacje pojawiają się na początku, a każda kolejna jest poszerzeniem tekstu o dodatkowe wiadomości. We wzmiance o Warszawie pojawia się także cytat – wypowiedź dyrektora Muzeum Techniki, co stanowi element rozbudowujący wzmiankę. Oprócz nieautentycznych informacji pojawiają się także językowe sposoby przełamania konwencji, np. poprzez wprowadzenie potocyzmów („chwytać subtelności”). Pod stylizacyjną maską autor wyraża swoje obawy o stan polskiej kultury. Wskazuje kierunek zmian – to, co dla nas jest w pewnym sensie marginalne, stanie się powszechne. „Gwiazdy”, na których niski poziom sztuki dziś narzekamy, w przyszłości w roli „autorytetów” narzekać będą na niski poziom nowych „gwiazd”. Stylizacja w tym przypadku pełni funkcję humorystyczną – ma rozbawić czytelnika, a także, być może, skłonić do refleksji nad współczesnością. Może być impulsem do zapobiegania tragediom tak, jak miało to miejsce w telewizyjnym pierwowzorze.

Warto także zwrócić uwagę na drugi gatunek, tym razem użytkowy, który Stuhr wykorzystuje w *Zdarzyło się jutro*, a mianowicie nekrolog:

POŻEGNANIA. Dziś w nocy odszedł pisarz, aktor i były estradowiec Maciej Stuhr. Swoją karierę literacką zaczynał jako zwykły felietonista w piśmie „Zwierciadło”. Początkowo jego felietony nie spotykały się z należyтым uznaniem i zrozumieniem. Z czasem jego profetyczne teksty stały się kanwą, na której budowały swą przyszłość kolejne pokolenia polskich, i nie tylko polskich, literatów oraz miliony czytelników. Uroczystość pożegnania odbędzie się na cmentarzu Rakowickim w Krakowie we wtorek o godz. 12.00. Cześć jego pamięci!

Z formy wzorcowej zachowane zostały elementy sylwetki – pożegnania oraz informacje o miejscu i czasie pogrzebu „zmarłego”. Jako że tekst dotyczy nekrologu autora felietonu, ma on charakter autoironiczny.

Z inną cząstkową adaptacją gatunkową mamy do czynienia w felietonie *Po lekturze chwalić publicznie* (Stuhr 2013, 64–66). Wykorzystany został jeden z gatunków użytkowych – regulamin. Tak jak w przypadku innych omawianych wyżej przykładów, stylizowany fragment został poprzedzony zapowiedzią, która wskazuje na gatunek – *Regulamin Czytania „Zwierciadła”*. Oto fragment:

1. Wejść w legalny sposób w posiadanie magazynu „Zwierciadło”.
2. Aby zapoznać się z treścią pisma, otwórz je. Zabrania się ślinienia palca w celu obrócenia strony. No chyba, że już naprawdę inaczej się nie da.
3. Literę należy łączyć w wyrazy, wyrazy w zdania, zdania w sensy. Odwrotnie jest bez sensu.
4. Jeżeli rozmawiasz przez telefon, poprawiasz makijaż i jednocześnie prowadzisz samochód, odłóż przynajmniej „Zwierciadło”.
5. Wysyłanie listów do redakcji z pytaniem: Ale o co chodzi? – surowo wzbronione!
6. Czytelnik, który oprócz „Zwierciadła” zakupił prasę szmatławą, telewizyjną lub pornograficzną, zobowiązany jest pod karą chłosty do schowania tej drugiej w to pierwsze. Po przybyciu do domu strony sąsiadujące z innymi gazetami przemycić delikatnie ściereczką.
7. Po lekturze chwalić publicznie [...].

Zachowana została zewnętrzna forma gatunku użytkowego, jakim jest regulamin, czyli wypunktowanie jego postanowień. Jest to zbiór nakazów i zakazów, których przestrzegać ma czytelnik. Autor posługuje się elementami stylu urzędowego: przewaga form bezosobowych, komunikatywność, szablonowość, dyrektywność. Odejście od wzorca gatunkowego widoczne jest w użyciu potocznych form, np. w punkcie drugim: „no chyba że już naprawdę inaczej się nie da”. Jest to rodzaj komentarza odautorskiego, przez który autor zmniejsza dystans z czytelnikiem, „puszczając” do niego oko.

Przedstawione powyżej przykłady obrazują wykorzystanie adaptacji częściowych, jednak wśród felietonów Macieja Stuhra odnaleźć można i takie, w których felieton w całości przybiera kształt innego gatunku. Przykładem może być *Spowiedź dziecięcia wieku* (Stuhr 2013, 115–117)⁷, która stylizowana jest na wywiad. Aby dokonać analizy, ponownie posłużę się fragmentem tekstu:

Witam państwa serdecznie! W ramach cyklu „Ciekawa rozmowa z ciekawym rozmówcą” jestem niezmiernie szczęśliwa móc powitać naszego gościa, aktora młodszego, średniego i starszego pokolenia, syna swojego ojca, a także ojca swojej córki, laureata tak zaszczytnych wyróżnień, jak chociażby nominacja do tytułu Viva Najpiękniejszy Aktor między 35. a 37. Rokiem Życia. Pewnie już domyślają się państwo, że państwa, a przede wszystkim moim gościem jest pan Maciej!

– Powiedział pan w jednym z wywiadów, że szczególnie lubi pan mówić o bliskich, a zwłaszcza o ojcu, który jak pamiętamy, zagrał w *Seksmisji* oraz był osłem ze *Shreka*.

– Że niespecjalnie...

– Słucham?

– Powiedziałem, że niespecjalnie lubię...

– W takim razie, jak to jest być synem sławnego aktora?

– No wie pani... plusy i minusy...

– Skoro jesteśmy przy minusach, może zdradzi nam pan, jaką ma pan wadę wzroku?

⁷ Tytuł jest zapożyczeniem z francuskiej powieści romantycznej Alfreda de Musseta.

- Minus półtora, z astygmatyzmem... Ale nie wiem, czy to...
- I to pana największa wada?
- W moich oczach tak...

Można przypuszczać, że jest to wywiad telewizyjny, ponieważ we wstępie znajduje się charakterystyczna dla tego medium formuła powitania oraz krótka sylwetka zapowiadająca rozmówcę. Dialog kończy podziękowanie składane rozmówcy i zaproszenie na kolejną odsłonę programu. Zastosowana stylizacja ma charakter prześmiewczy. Autor kpi z coraz popularniejszego sposobu prowadzenia wywiadów, głównie przez dziennikarzy serwisów plotkarskich, których od samej sztuki bardziej fascynuje życie „celebrytów” i szukanie „taniej sensacji”. Stuhr zwraca uwagę, że to autokreacja dziennikarza, a nie rozmówca, staje się centrum rozmowy. Wytyka także brak kompetencji dziennikarza (np. pomylenie tytułu filmu, w którym grał), arogancki styl prowadzenia rozmowy oraz próby manipulacji kontekstem słów uzyskanych w odpowiedzi na pytanie.

Innym przykładem adaptacji globalnej – tym razem na gatunek literacki – są dwa felietony: *Szukanie dziury w serze* (Stuhr 2013, 55–57) oraz *Bajki z mchu i paproci* (Stuhr 2013, 82–84), które przyjęły kształt bajki. W pierwszym felietonie stylizacja została wzbogacona o element baśniowy – typową dla tego gatunku formułę rozpoczynającą: *dawno, dawno temu*. Bohaterami tekstu są myszy, a charakter bajki przypomina nieco moralizatorską bajkę oświeceniową. Pod maską zwierząt Stuhr przedstawia tak naprawdę cechy ludzkich charakterów. Wytyka przy tym „nabzdyczenie” nadwiślańskiej myszki i kpi z wiecznego niezadowolenia, którym według niego odznaczają się Polacy. Druga z bajek jest zapisem „posiedzenia delegatów leśnej społeczności”. Jest to forma satyry na posiedzenia w polskim sejmie. Leśna prawica i lewica nie skupiają się na problemach, lecz nawzajem przekrzykują i obrażają. Postacie bajki jednoczy dopiero wspólny wiwat dla lądującej na polanie wrony (aluzja do pilota Tadeusza Wrony), która jest bohaterem ponad podziałami. Warto wspomnieć, że stylizacja na bajkę pojawia się jeszcze w jednym felietonie – *Księżę i mała Pe* (Stuhr 2013, 91–93). W tym przypadku jest to adaptacja cząstkowa, poprzedzona zapowiedzią. Podobnie jak w *Szukaniu dziury w serze* pojawiają się formuły *dawno, dawno temu*, a także szczęśliwe zakończenie (charakterystyczne bardziej dla hollywoodzkich produkcji animowanych niż klasycznych bajek): *i żyje sobie długo i szczęśliwie*.

Przywołanie powyżej stylizacje gatunkowe to tylko kilka z wielu przykładów, które odnaleźć można w książce *W krzywym Zwierciadle* Macieja Stuhra. Wśród innych przykładów znajdują się m.in. stylizacje na telewizyjne show (*Polak tańczy i śpiewa*), reportaż (*Wesz, Fakt, Ciul i inni*), sa-

mouczek (*Krótki kurs felietonopisarstwa*), pamiętnik, komentarz internetowy, rozmowę telefoniczną, quiz oraz formy epistolarne.

Różnego rodzaju stylizacje można interpretować jako przejawy felietonistycznego konceptyzmu⁸. Stuhr stosuje rozmaite zabiegi stylizacyjne, przede wszystkim w funkcji humorystycznej i satyrycznej. Aby odejść od charakterystycznego dla stylistyki felietonu wyraźnie zarysowanego nadawcy, chowa swoje sądy i opinie pod przykryciem innych gatunków. Felietonowi nadaje cechy określonego wzorca stylizacyjnego w sposób czytelny dla odbiorcy, zazwyczaj sygnalizując zapożyczony gatunek w tytule, np. *Bajki z mchu i paproci*, *Słowniczek dla nieletnich* lub zapowiadając go wprost, np. „w trosce o komfort naszego czytelnika pragnę nadrobić wstydlivy brak, przedstawiając Regulamin Czytania «Zwierciadła»” (Stuhr 2013, 64). Procesom reprodukcji podlegają główne cechy wzorca gatunkowego, pozostałe wyznaczniki poddawane są zaś selekcji. Jeśli adaptacja obejmuje całość tekstu, tożsamości gatunkowej w wydaniach „Zwierciadła” bronią jedynie zewnętrzne wykładniki wypowiedzi felietonowej, jak stała rubryka, zdjęcie autora oraz nagłówek „felieton”, a w przypadku publikacji w książce – podtytuł „felietony”. Stylizowanie przedstawione w analizie felietonów Macieja Stuhra poddaje konwencje gatunkowe felietonu modyfikacjom, które to wpisują się w otwartą formę tego gatunku publicystycznego.

Bibliografia

Literatura podmiotu

Stuhr M., 2013, *W krzywym zwierciadle. Felietony*, Warszawa.

Literatura przedmiotu

Balbus S., 1993, *Między stylami*, Kraków.

Bauer Z., 2008, *Gatunki dziennikarskie*, [w:] Z. Bauer, E. Chudziński (red.), *Dziennikarstwo i świat mediów*, Kraków, s. 255–280.

Chudziński E., 2000, *Felieton. Geneza i ewolucja gatunku*, [w:] Z. Bauer, E. Chudziński (red.), *Dziennikarstwo i świat mediów*, Kraków, s. 345–360.

Dubisz S., 1979, *Stylizacja językowa – próba definicji*, „Prace Filologiczne”, t. 29, s. 191–216.

Fras J., 2005, *Dziennikarski warsztat językowy*, Wrocław.

Głowiński M., 1973, *O stylizacji*, [w:] A. Kulawik, M. Tataro (red.), *Stylizyka polska. Wybór tekstów*, Warszawa, s. 249–263.

---

⁸ Zob. Wojtak 2004.

- Mayenowa M.R., 1974, *Styl, stylistyka, stylizacja*, [w:] tejże, *Poetyka teoretyczna. Zagadnienia języka*, Wrocław, s. 306–352.
- Skubalanka T., 2001, *Stylizacja, intertekstualność*, [w:] tejże, *Podstawy analizy stylistycznej. Rozważania o metodzie*, Lublin, s. 179–208.
- Skwarczyńska S., 1970, *Stylizacja i jej miejsce w nauce o literaturze*, [w:] tejże, *Wokół teatru i literatury*, Warszawa, s. 9–26.
- Stasiński P., 1982, *Poetyka i pragmatyka felietonu*, Wrocław.
- Wilkoń A., 1999, *Problemy stylizacji językowej w literaturze*, [w:] tegoż, *Język artystyczny. Studia i szkice*, Katowice, s. 91–114.
- Wojtak M., 1994, *Pojęcie stylizacji jako narzędzie opisu utworów literackich*, „*Stylistyka*”, 3, s. 135–142.
- Wojtak M., 2002, *O doskonałości wypowiedzi publicystycznej na przykładzie felietonów Joanny Szczepkowskiej*, [w:] A. Maliszewska (red.), *O doskonałości*, Łódź, s. 377–392.
- Wojtak M., 2004, *Gatunki prasowe*, Lublin.
- Wojtak M., 2007a, *Gatunki prasowe*, [w:] E. Chudziński (red.), *Słownik wiedzy o mediach*, Bielsko-Biała, s. 277–301.
- Wojtak M., 2007b, *Rola stylizacji w modyfikowaniu poetyki felietonu*, „*Prace Filologiczne*”, 53, s. 735–744.
- Wojtak M., 2008, *Analiza gatunków prasowych. Podręcznik dla studentów dziennikarstwa i kierunków pokrewnych*, Lublin.
- Wolny-Zmorzyński K., Kaliszewski A., Furman W., 2007, *Gatunki dziennikarskie. Teoria, praktyka, język*, Kraków.

Genre stylization in Maciej Stuhr’s feuilletons, based on collection of essays *W krzywym zwierciadle. Felietony*

Summary

The subject of my analysis is a collection of feuilletons by Maciej Stuhr, which appeared in the form of a compact publication in 2013. The book includes texts, that have been published in the magazine “Zwierciadło” from January 2009 to April 2013. The author is a well-known theater, film, television and cabaret actor. He is a laureate of many awards, and in 2006 he was honored with the title of the Master of Polish Speech. He is famous for parody performances, during which he plays the roles of famous people. He also uses his language skills in the texts published in the pages of “Zwierciadło”. In the article, I present a multitude of genre styling, which Stuhr uses in a feuilletons collection. These are both journalistic genres (eg mention) and utility (eg, an obituary), as well as literary (eg fairy tale). Different types of stylizations can be interpreted as manifestations of feuilletonistic conception. Stuhr applies stylization primarily in humorous and satirical functions. The stylization presented in Maciej Stuhr’s feuilletons analysis subjects the genre conventions of the feuilleton to modifications, which are part of the open form of this journalistic genre.

Keywords: feuilleton, genre stylization, Maciej Stuhr.